

concerto
BUDAPEST

LUCAS
DEBARGUE

és a Concerto Budapest

2023. FEBRUÁR 18. és 19. 19.30

Zeneakadémia | Nagyterem

2023. FEBRUÁR 18. 22.00 | **KONDOR ÁDÁM** PREMIER

BACH

VI. (B-dúr) brandenburgi verseny, BWV 1051

1. *Allegro*
2. *Adagio ma non tanto*
3. *Allegro*

MOZART

C-dúr zongoraverseny, K. 503

1. *Allegro maestoso*
2. *Andante F-dúrban*
3. *Allegretto*

-szünet-

MAHLER

X. szimfónia, Adagio

SZYMANOWSKI

IV. szimfónia („Symphonie Concertante”), op. 60

1. *Moderato*
2. *Andante molto sostenuto*
3. *Allegro non troppo, ma agitato ad ansioso*

Közreműködik: **Lucas Debargue** zongora

Concerto Budapest

Vezényel: **Keller András**

Tisztelt Közönségünk!

Az idei évadban szeretnénk a koncertjeinken elhangzó műveket és alkotóikat még közelebb hozni Önökhöz, ezért a Concerto Budapest műsorfüzetei megújultak. Felkértük néhány zenerajongó és a klasszikus zenei koncertek törzsközönségéhez tartozó barátunkat, hogy a személyes reflexióikat és zenetörténeti ismereteiket egyesítve ajánlókat fogalmazzanak meg. Szerzőink között szerepelnek olyan barátaink, akik maguk is aktívan részt vesznek a zenei életben, mások pedig civil foglalkozásuk mellett a szabadidejüket töltik évtizedek óta rendszeresen a hangversenytermekben. Érdekességeket, egyéni értelmezéseket és emlékeket egyaránt megemlítenek programajánlójukban. Fogadják szeretettel a személyes hangvételű műismertetőket .

Johann Sebastian BACH VI. brandenburgi verseny

Bálint
Péter

Képzeliük el, milyen pompa, fény és zsi bongás övezte a *Brandenburgi koncertek* előadást! Az örgrófi udvarban a hölgyek divatos, kupola alakú karikás alsószőknyára díszes ruhát terítettek, a hajukat rövidre göndörítetten hordták. A férfiak arannyal hímzett, oldalsó redőkkel bőségesen varrott kék bársony öltönyt húztak, hogy megadják a módját a heti rendszerességgel szolgáltatott világi zenének. Így képzelhette el Johann Sebastian Bach is – de a hat concertót sohasem játszották el ott. A zeneszerző 1719 táján ismerte meg a lelkes zenebarátnak tartott Christian Ludwig brandenburgi örgrófot, aki udvari zenekara számára kérte fel az ez idő tájt a kötheni herceg karmestereként dolgozó Bachot néhány mű megírására. A concertók el is készültek 1721 tavaszára, de alighanem túl virtuóznak, és a különleges hangszerelés okán nehéznek tűnhettek az ottani muzsikosoknak. Így aztán csak az örgróf halála után a hagyatéki leltárban bukkantak elő több száz koncert között, darabonként 4 garas értékben. Ezután a partitúrák a berlini királyi könyvtárba kerültek és nyomtatásban csak 1850-ben jelentek meg, hogy azontúl ezt a versenysorozatot az egyik legnépszerűbb és legtöbbet játszott barokk hangszeres műként ismerje meg és el a zenevilág.

KELLER ANDRÁS © Múdra László

A *VI. brandenburgi verseny* mindössze fertály órányi hosszú. Míg a versenyszorozat többi darabja, az I. és a II. az olasz concerto grosso mintájára íródott, a legnépszerűbb III.-ban a vonósok dominálnak, a IV. és az V. pedig a szóló hangszereket – első ízben a csemballót – privilegizálja, ez, a sorrendben utolsó darab a régi konzortzene mintáját követi az azonos csoportba tartozó hangszerek megszólaltatásával. Ám ami igazán különlegessé teszi ezt a versenyművet, az a hangszerválasztás. Abban az időben az újabb hegedűcsalád – amelyhez a cselló és a viola da braccio tartozott – került előtérbe: a vezető hangú hegedű helyett a két trióból álló zenekar mélyebb hangú hangszerei miatt sötétebb is az összkép. Az első tételben a két brácsa kánonban játszik, a lassú tételben melankolikus kamarazene szól. A fináléban a nyitótétel szólórészletei térnek vissza és a táncra hívó vidám hangokat hallva pedig sajnálkozunk, hogy velünk ellentétben a brandenburgi közönségnek ez a csoda nem adatott meg.

Wolfgang Amadeus MOZART

C-dúr zongoraverseny K. 503

Vajda
János

Mozart zongoraversenyei még a komolyzenétől idegenkedőknek is tetszenek. A szakirodalom "társasági zenének" tartotta a 18. századi zongoraversenyeket. Ezekről a hallgatóság koncepció és elvont tartalom helyett szép dallamot, szírporkázó változatokat és virtuozitást vár, de Mozart versenyművei kibújtak ebből a skatulyából mélységükkel, felejthetlen motívumaikkal és izgalmas struktúrájukkal. 28 éves szerzőnknek 1784-re szembesülnie kellett azzal, hogy halványul a közönség érdeklődése, másokra fogékony. 2 év alatt romló anyagi helyzetében 12 "nagy" zongoraversenyt komponált saját előfizetési hangversenyeire. A *C-dúr K. 503* az utolsó, nagyszabású, életigenlő mű, amely távol áll az előző c-moll sötét tónusú világától. Ebben a 25. versenyműben Mozart csodálatos egyensúlyt teremt a szimfonikus anyaghasználat és a versenymű-igény között. Bár együtt komponálta a *Prágai szimfóniával*, hangulatában a hangnem-azonos utolsó, *Jupiterhez* áll közelebb. Beethoven 25 évesen első bécsi fellépésekor ennek zongoraszólamát választotta. A zenekarban fuvola, két-két oboa, fagott, kürt, trombita, vonósok és obligátó dob játszanak, a zongoraszólam közepes nehézségű, a hangszer természetének határai közt marad.

Mindhárom tétele szonátaforma: az elsőben tisztán; a másodikban kidolgozás nélkül, a fináléban rondóforma részeként.

Az első tétel szinte operanyitányként indul, tágas pompáját a *K. 515 vonós-kvintett* idézi. Végig a versenyműben, de gyakrabban az első tételben dúr és párhuzamos mollja váltakozik. Emellett Mozart a szóló zongora csendes, lassú játékra alá késleltetett, halk vonóskíséretet írva ér el bensőséges hatást. Mint Bach *Máté Passiójának* evangélista szólója, ahol csembaló és gordonka kíséri, csak amikor Jézus szól, emeli vonóskar az énekszót magasabb dimenzióba. Az Andante Mozart egyik meggyőzően méltóságteljes, de változatos Adagio karakterű tétele. A zenekar két témacsoportból játssza az exozíciót, mielőtt a zongora belépne. A hangulat töprengő, kerüli az ünnepélyest. A finálé tételcíme alapján a hallgató szórakoztató muzsikára számít, és a szinte ártalmatlan téma megerősíti a várakozást, de ez az Allegretto kompozíciós technikájában virtuóz. Mozart meglepő harmonikus és ellenpontos árnyalatokat dolgoz ki benne az egyszerű tematikus szövet alapján.

Noha Mozart gyakran írt saját kadenciákat zongoraversenyeihez, a *C-dúr K. 503* esetében csak improvizált, de az nem maradt fent. Így most arra is kíváncsiak lehetünk, hogy Debargue mivel érkezik.

Gustav MAHLER

X. szimfónia - Adagio

Körner
Tamás

Mahler 1910 nyarán kezdett dolgozni a 10. szimfóniáján. Amikor 1911. májusban meghalt, a négytételre tervezett mű első, Adagio tételével készült el, a többi tételről csak vázlatok és rövidebb-hosszabb meghangszerelt részletek maradtak meg.

A komponálás éve Mahler életének egyik legzaklatottabb időszaka volt. Bár fél Bécs beszélt felesége, Alma Mahler szeretőiről, Mahler erről nem akart tudomást venni. Egészen addig, amíg az aktuális szerető, az építész Walter Gropius egyik Almának írt levelét, amelyben arra buzdította, váljon el Mahlertől, tévedésből Mahlernek küldte el. Mahler Freudtól kért tanácsot, az ő javaslatára ajánlotta *VIII. szimfóniáját* Almának, hátha ez megmenti a házasságot, de a törést Freud sem tudta helyrehozni. A *X. szimfónia* lapjain a kottafejek mellett Mahler szívszorító bejegyzéseit is olvashatjuk: „Érted élni! Érted meghalni!”, majd a zárótétel utolsó hangja mellett, egyfajta sikolyként, Alma becenevét: “Almschlii!”

Alma Mahler 1920-ban kérte meg vejét, a zeneszerző Ermst Kreneket, tisztazza le a kéziratos kottát és 1924-ben ahhoz is hozzájárult, hogy Mahler kézirata facsimile kiadásban megjelenjen. Ezt követően számos kísérlet történt a legkidolgozottabb részek hangversenytermi előadására, és a be nem fejezett részek rekonstruálására. Alban Bergtől Sosztakovicson át Bruno Walterig és Willem Mengelbergig sokan érveltek a rekonstruálás mikéntje, vagy éppenséggel lehetetlensége mellett. A legismertebb rekonstrukció az angol zenetörténész Deryck Cooke-é, ezt 1963-ban Alma Mahler is jóváhagyta. Cooke változata 1974 augusztusában hangzott el először a londoni Proms fesztiválon, majd lemezen is megjelent.

Végül egy személyes élmény a zenekari igazgatóként eltöltött évekből. A *X. szimfónia* rekonstruálóinak hosszú sorába tartozott a nagyszerű orosz brácsás-karmester, Rudolf Barshai is. Többször is meghívtuk, utolsó fellépésén többek között Beethovent vezényelt. A koncert utáni vacsorán elmesélt egy anekdotát Beethovenről: Schuppanzigh, a Beethoven vonósnégyeseit bemutató kvartett primáriusa panaszkodott a zeneszerzőnek, hogy néhány ütem eljátszhatatlan. A süket Beethoven üvöltve válaszolt: „Szarok a maga nyenyerejére, nekem Isten diktálja a zenét!” Barshai itt elgondolkodott és hozzátette: „Mostanában Mahler befejezetlen *X. szimfóniáját* próbálok rekonstruálni. Minden nap várom, hogy Isten diktálja, de pechemre csak németül tud, oroszul nem.”

Karol SZYMANOWSKI

IV. szimfónia („Symphonie Concertante”), op. 60

Bálint
Péter

„A legnagyobb örömmel és kedvvel dolgozom ezen a Concerto-n, kérem, hogy tartsa a legnagyobb titokban, hogy ez egy versenymű, mondhatni a Negyedik szimfónia” – írta Karol Szymanowski a később II. világháborús lengyel hős hírszerzőnek, Zofia Kochanskanak, hogy mire készül. És valóban, nehéz a műfaji besorolás: szimfónia, vagy szimfonikus koncert, netán versenymű zongorára és zenekarra? A hagyományos concertot a háromtétéles szerkezet magyarázná, concertora vallana, hogy a szólószólamot az együttes hangszereivel való párbeszéd foglalja keretbe, a mű a szimfonikus jellegét a szokatlanul terjedelmes, de annál bőkezűbb és meglepőbb, mai füllel is modernnek számító zenei fordulatai támasztják alá. Akárhogy is hívjuk, az 1932-ben mindössze négy hónap alatt készült kompozíció nagy sikert aratott akkor szerte Európában, de ahogy az a kortárs zeneműveknél szokott, koronként újrafelfedezésre szorul. Szymanowski a darabot barátjának, Arthur Rubinsteinnek ajánlotta ugyan, de valójában saját magára gondolt, mint a zongoraszólam előadójára, számításba véve a lehetséges fellépéseket és turnékat. Ezekre rögtön sor is került Londonban, Moszkvában, Rómában és Párizsban, a zeneszerző zongorajátékával. Koppenhágában a koncertet rögzítették is 1933-ban, igaz, hogy a lemez csak 1980-ban jelenhetett meg. A zeneszerző jónak, de nem hivatásos zongoristának számított, ezért önkritikusan nem írt bonyolult, virtuózitást igénylő futamokat, inkább a zenekari hangzásban alkotott remeket. A *Negyedik szimfónia* számomra úgy kezdődik, mint Bartók *Harmadik zongoraversenye* – a szólista tétova, esetleges belépője itt is dupla oktávban szól, egy a Tétrából származó népi dallamot idézve. Az első tétel a zeneszerző legvizuálisabb dallamai közé tartozik, a szláv romantikát keveri a kávéházi tangók hangulatával, sőt, volt olyan szakértő, aki a jódlit is hallani vélte. A vidámságot a kürtök és fúvósok többszólamú komorsága töri meg, az intenzív csúcspont akár a nagyvárosi káosz is illusztrálhatná. Az Andante aligha mutathatna fel nagyobb kontrasztot – noktürnszerű szépségét, impresszionista színeit egy rituális körmenet távoli képe töri meg. A fináléban, a Rondóban Szymanowski visszatér zenei gyökereihez: az oberek, a lengyel népi táncok legvidámabbika gyors keringő ritmusával zenei orgiába torkollik.

2023. FEBRUÁR 18. SZOMBAT 22.00

ZENEAKADÉMIA | Nagyterem

PREMIER

KONDOR ÁDÁM

Kettősverseny fuvolára és klarinétra –

A csalogány és a rózsa

Közreműködik:

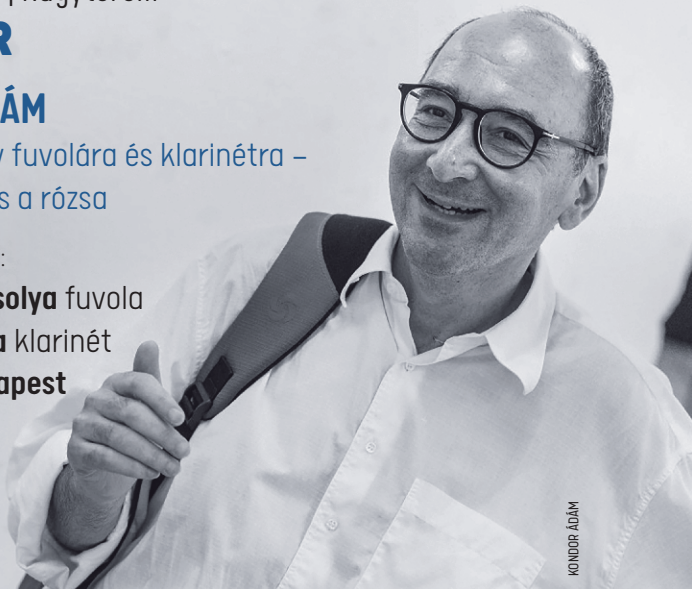
Kaczander Orsolya fuvola

Klenyán Csaba klarinét

Concerto Budapest

Vezényel:

Keller András

KONDOR ÁDÁM

A háromtételű *Kettősverseny fuvolára és klarinétra* 2019-ben készült a Concerto Budapest művészei számára. A járványügyi korlátozások miatt a bemutató korábban többször megíúsult.

Az iráni klasszikus költészet tele van szerelmi dalokkal, amelyek megéneklék a csalogány örök szerelmét a rózsa iránt. A darab alcíme utalás e szüntelenül ismétlődő allegóriára.

A partitúra elején álló mottó – „...in der Traurigkeit ein fröhlich G'sang...” – egy közismert, 16. századi német himnuszról származó idézet [An Wasserflüssen Babylon].

A Concerto Budapest sorozata a PREMIER, egy-egy koncert után 22.00 órai kezdéssel mutat be eddig soha nem hallott műveket. A sorozat keretén belül kortárs zeneszerzők műveinek ősbemutatói szólalnak meg, és a koncertek utáni beszélgetésen a közönség alaposabban megismerheti a művet és az alkotóját.

**concerto
BUDAPEST**

Moz art nap

2023. március 5.
vasárnap 11.00-22.00
Zeneakadémia

1 nap | 4 koncert

Művészeti vezető: **Keller András**
Házigazda: **Takács-Nagy Gábor**
Rezidens művész: **Mihail Pletnyov**

Kelemen Barnabás | Kokas Katalin
Horváth Béla | Klenyán Csaba | Mohai Bálint
Tóth Bálint | Keller Quartet
Liszt Ferenc Kamarazenekar
Concerto Budapest

concertobudapest.hu

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

18 and 19 FEBRUARY 2023 19.30 | LISZT ACADEMY, GRAND HALL

LUCAS DEBARGUE and Concerto Budapest

BACH: Brandenburg Concerto No. 6, BWV 1051

MOZART: Piano Concerto in C major, K. 503

-intermission-

MAHLER: Symphony No 10, Adagio

SZYMANOWSKI: Symphony No. 4

("Symphonie Concertante"), op. 60

Lucas Debargue piano

Concerto Budapest Symphony Orchestra

Conductor: **András Keller**

Lucas Debargue is far from your typical young piano virtuoso. Born in Paris, the artist does not come from a family of musicians, he only took up the piano at the age of 11, and then at the age of 15, lacking a suitable mentor, he packed in his studies. He played bass guitar in a rock band and was awarded a humanities degree, then in 2010, at the age of 20, he finally (and to our great fortune) returned to the piano. Concerto Budapest audiences have already had the chance to marvel at his talent on several occasions. For this concert, Debargue is playing one of the most wonderful Mozart piano concertos, the C major composition hallmarked with Köchel number 503. In addition, he gets the solo part in a special 20th century masterpiece rarely heard in Hungarian concert halls: Karol Szymanowski's 1932 *Symphony No. 4*, dedicated to Arthur Rubinstein and bearing the title *Symphonie Concertante*. The incredible, and unmissable, density of the programme is indicated by the fact that in addition to these great pieces, András Keller brings us not only the *Brandenburg Concerto No. 6* by Bach but the 30-minute Mahler *Adagio* (the unfinished Tenth symphony), in which the concertmaster plays the solo.

18 FEBRUARY 2023 22.00 | LISZT ACADEMY, GRAND HALL

PREMIER

ÁDÁM KONDOR

Double concerto for flute and clarinet:

The nightingale and the rose

Orsolya Kaczander flute,

Csaba Klenyán clarinet

Concerto Budapest

Conductor: **András Keller**

The three-movement *Double Concerto for Flute and Clarinet* was written in 2019 for the musicians of Concerto Budapest. Due to the pandemic restrictions, its premier was thwarted several times before.

Persian classic poetry is abundant in love songs about the nightingale's eternal love for the rose, and the composition title alludes to this recurrent allegory.

The motto on the first page of the orchestra score, „...in der Traurigkeit ein fröhlich G'sang...” (in sorrow a merry song) comes from a well-known German Lutheran hymn from the 16th century (An Wasserflüssen Babylon).

Concerto Budapest's PREMIERE Series presents yet unperformed pieces following the orchestra's concerts, starting at 10 pm. The audience can hear the world premieres of works by contemporary composers. During the conversation after the concert, both the work and its author are introduced to those present.

Concerto BUDAPEST

concertobudapest.hu

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

ZENEAKADÉMIA
ALAPÍTVA 1875